

ПРИКАЗ ЗБОРНИКА РАДОВА „ГЕНЕРАЛ МИЛАН НЕДИЋ И ДОМАЋА УПРАВА У СРБИЈИ 1941–1944. ГОДИНЕ – НАУЧНИ ПОГЛЕДИ“

Никола Тошић Малешевић*

Министарство одбране Републике Србије, Универзитет одбране у Београду, *Војно дело*

Генерал Милан Недић и домаћа управа у Србији 1941–1944. године – научни погледи, Зборник радова; уредник Вељко Ђурић Мишина; Музеј жртава геноцида, Београд, 2017, 192 стр.

Године 2016, Музеј жртава геноцида из Београда организовао је научни округли сто под називом *Генерал Милан Недић и домаћа управа у Србији 1941–1944. године – Научни погледи*, на коме је говорило петнаестак научника из Србије, врских познавалаца теме и овог периода из историје српског народа. Ове, 2017. године, Музеј жртава геноцида је, од једног броја излагања на округлом столу, сачинио и штампао зборник научних радова, који је понео исти назив као и округли сто.

Зборник обухвата радове о животу и раду генерала бивше Југословенске краљевске војске (ЈКВ) и председника колаборационистичке владе у Србији 1941–1944. године Милана Недића. Такође, ту су и радови који се баве радом његове владе. Осветљени су и неки аспекти деловања поменуте колаборационистичке владе као што су принудни рад у окупираној Србији 1941–1944. пропаганда колаборационистичке управе, Завод за принудно васпитање омладине у Смедеревској Паланци и слично.

Зборник обухвата осам научних радова. Главни и одговорни уредник публикације је др Вељко Ђурић Мишина, вршилац дужности директора Музеја жртава геноцида. На почетку зборника налази се реч уредника др Вељка Ђурића Мишине који је, у ствари, његов поздравни говор са отварања округлог стола. После њега, следе научни радови.

Први научни рад написао је др Далибор Денда са Одељења за војну историју Института за стратегијска истраживања из Београда. Носи назив *Прилози за биографију генерала Милана Недића до Априлског рата 1941. године* и у њему се реконструише каријерни пут Милана Недића у војскама Краљевине Србије, Краљевине СХС/Југославије. Такође, ту су и мање познати детаљи из Недићевог живота и ангажмана на местима команданта Треће армијске области, начелника Генералштаба

* Аутор је спољни сарадник *Војног дела* и самостални истраживач – мастер историчар.

и министра војске и морнарице југословенске краљевине. Други научни рад је дело др Бојана Симића, научног сарадника Института за новију историју Србије из Београда, под називом *Генерал Милан Недић у италијанској дипломатској грађи (1940–1943)*, у коме аутор описује виђења и тумачења генерала Милана Недића од стране чиновника италијанског Министарства иностраних послова у периоду од италијанског бомбардовања Битоља, 5. новембра 1940. године, до капитулације Италије у Другом светском рату, 8. септембра 1943. године. Трећи научни рад, под називом, *Жртве масовних одмазди – Краљеве, октобра 1941*, написала је музејски саветник краљевачког Народног музеја, Силвија Крејаковић, и у њему се обрађује тема масовних одмазди немачке војске над грађанима Краљева у октобру 1941. године, као и различита питања и контроверзе у вези са одговорношћу локалних Недићевих власти за поменути чин. Др Зоран Јањетовић, научни саветник Института за новију историју Србије из Београда, аутор је четвртог научног рада под називом *Принудни рад у окупираној Србији 1941–1944. године*. Овај чланак даје нам слику различитих облика и видова принудног рада које су примењивали органи колаборационистичке владе и немачке окупационе војске над становништвом Србије, током окупације у Другом светском рату.

Научни рад број пет (*Завод за принудно васпитање омладине у Смедеревској Паланци*) дело је др Александра Стојановића, научног сарадника са Института за новију историју Србије из Београда, у коме аутор описује оснивање, рад и престанак рада овог Завода као и услове живота и рада у њему и међусобни однос заточеника, васпитача и заводске управе. Шести научни рад, *Пропаганда домаће управе у Србији 1941–1944. године*, написала је др Маријана Мраовић, виша архивистикиња београдског Војног архива. Овај чланак бави се темом пропаганде колаборационистичке управе у Србији, почевши од ангажовања председника колаборационистичке владе и њених министара и службеника, преко образовања и рада Одељења државне пропаганде и његове повезаности са окупационим немачким пропагандним апаратом. Такође су обрађени и представљени ангажовање носилаца пропагандних активности, као и особености пропагандних садржаја који су пласирани становништву у окупираној Србији. Претпоследњи, седми научни рад под називом *Позоришни часопис „Српска сцена“ 1941–1944. године (између струке и пропаганде)*, дело је др Ненада Антонијевића, музејског саветника Музеја жртава геноцида у Београду, даје слику позоришног живота у Београду током окупације 1941–1944. године, као и делатност и понашање српске интелигенције током турбулентног раздобља Другог светског рата. На основу анализе садржаја и структуре часописа *Српска сцена*, аутор је доказао да је поменути часопис, иако је стално био под великим притиском пропаганде колаборационистичке и окупаторске власти, ипак успео одолети и остати на нивоу стручне позоришне ревије. Конечно последњи, осми научни рад, *О разговорима генерала Милана Недића, председника владе Народног спаса, и високих представника немачке војно-управне команде у Србији*, написао је др Вељко Ђурић Мишина, вршилац дужности београдског Музеја жртава геноцида. У њему је представљен један историјски документ из архивске грађе коју је Музеју жртава геноцида, као поклон, предао историчар Бранислав Божовић. Поменути документ даје живи и сликовит приказ о односу Милана Недића и високих представника немачке окупационе управе у Србији.

Зборник, који је овом приликом представљен, интересантан је приказ рада колаборационистичке управе у Србији и њеног главног човека. Зборник је штампан у 250 примерака. Издавач је Музеј жртава геноцида из Београда, а извршни издавач је штампарија „Графопринт“ из Горњег Милановца.